

LUNDS
UNIVERSITET

“We went through with the uppgift”

En socialantropologisk studie om code-switching av ungdomar

Alfred Haväng

Avdelning för Socialantropologi

Sociologiska institutionen

Lunds Universitet

SANK03

Vårterminen 2024

Handledare: Tiago Duarte Dias

Abstrakt

I Sverige idag så är engelska ett språk som nästan hela befolkningen kan och har ett stort inflytande på det svenska språket. Inflytandet från engelska och blandningen av språken, code-switching, har skapat debatter om hur nyttigt detta är för det svenska språket. Syftet med denna uppsats är att ta reda på hur ungdomar i Sverige förhåller sig till engelska och vad de tycker om, och hur de använder code-switching mellan språken. Detta har gjorts genom fyra gruppintervjuer och ett antal olika deltagandeundersökningar på två olika gymnasieskolor i Skåne. Datan som samlades in handlades med hjälp av teori om kulturellt kapital, etnopragsmatik och interkulturell kompetens. Dessa gjorde det möjligt att dra kopplingar från code-switching till många olika ämnen. Hur och när folk code-switch-ar beror på både genus, etnicitet och modersmål, formalitet, relationen mellan personerna, bekvämlighet, att passa in och kulturell kompetens. Code-switching kopplas också till sätt att använda sig av kulturella aspekter som språket medför.

Nyckelord: Socialantropologi, Etnopragsmatik, Code-switching, Interkulturell Kompetens, Kulturellt Kapital

Innehållsförteckning

1 Inledning	3
Syfte	3
Frågeställning	5
Disposition	5
2 Metod	7
Förtroende i fältet	9
Reflexivitet	10
3 Teori och tidigare forskning	11
Teori	11
Tidigare forskning	14
4 Språkfärdighet och användning	18
Språkfärdighet	18
Bemötande på olika språk	20
Genus och etnicitet	22
5 Lätta på stämningen	25
Skämt	25
Dialekt	26
Svordomar	27
6 Språk och kultur	29
Språk och kulturellt kapital	29
“Average culture”	30
7 Avslutning	32
8 Källförteckning	34

1 Inledning

I mitt andra år på universitetet studerade jag lingvistik. Där hade vi en del utbytesstudenter från olika delar av världen och för att anpassa programmet till detta så var många av delkurserna på engelska. När vi hade fonetik så hade vi många exempel från olika språk med olika språkljud och regler där många exempel var på svenska. Under en av lektionerna som gjordes på engelska så hade vi många av dessa exemplen. Helt plötsligt så sade en av mina klasskamrater: "*Shouldn't you speak in English?*". Läraren, jag själv och nästan hela klassen hade glömt att vi under konversationen hade bytt till att prata svenska. Detta fick oss att skratta rejält och fick oss att ifrågasätta vår koncentration på lektionen. Efter lektionen började jag upptäcka att jag vid olika tillfällen tänkte på engelska ibland, på svenska ibland och var mer medveten om när jag bytte mellan språken, vilket var förvånansvärt ofta. Den incidenten fick mig att tänka mer på varför detta händer och varför frågar jag mig själv "*vad är nu ____ på svenska?*" så ofta. När sedan ett tillfälle att undersöka detta på ett strukturerat sätt presenterade sig så tog jag tillfället i akt och bestämde mig för att skriva om något sociolingvistiskt och antropologiskt i kombination.

I Sverige så är engelska inte ett officiellt språk i landet, men Sverige är ett av de länder som har bäst engelska kunnighet trots detta (Josephson 2014:108). Engelskan har också haft det största inflytandet på svenskan under de senaste 70 åren. Etablering av nya ord tar dock ganska lång tid av användning och man använder då minst två språken parallellt tills de blir nyord i svenskan. Det finns också många ord som har översättningar på svenska men som man ibland föredrar att använda engelska ord istället. På grund av den höga nivån av engelska så finns det också tillfällen när det inte finns några perfekta översättningar och föredrar engelska ord på grund av det.

Om engelskans inflytande är bra eller dåligt är också ett ämne som det har pratats om länge. Så sent som förra året så var det så mycket som en tredjedel som tyckte att engelskan var ett hot för svenskan (Språktidningen 2023). Det är dock inte lika många som det varit förr som tycker detta och även Svenska Akademien börjar bli mer öppen för engelska influenser genom att bland annat i den senaste upplagan 2015 lägga in engelska nyord med svenska böjningar (SAOL 2015:ix).

Allt detta fick mig på spåret av code-switching, hur engelska relateras till och hur det används i dagens Sverige samt hur det kopplas till kulturellt och lingvistiskt kapital. Jag bestämde mig också för att rikta mig till ungdomar eftersom de är i en så föränderlig tid i sitt liv och kommer påverkas av många olika källor. Hur språk ändras över tid är väldigt intressant, men ännu mer varför det ändras och på vilket sätt. Denna ändring ligger i ungdomars händer eftersom det oftast är de som drar med sig nya utländska ord till sitt vokabulär.

Syfte

Det svenska språket har påverkats av många andra språk i sin utveckling. Under första hälften av 1000-talet så var inflytandet från Tyskland stort. Det är det språk som haft störst inflytande på det svenska språket historiskt sätt. Franskan kom sedan under 1600- och 1700-talet att ha en stor påverkan (Institut för språk och folkminnen 2021). Under modern tid så har istället engelskan tagit rollen som mest influerande språk på svenskan. Vilket språk som har inflytande i andra språk kan bero på många faktorer och leda till olika språkförändringar. Tyskan hade inflytande på grund av handel medan franskan hade inflytande på grund av kulturell aspiration. Engelskan har influerat svenskan på grund av globalisering, USA:s maktökning efter andra världskriget och engelskan som det vedertagna språket i nya industrier och i akademien. Synen på engelskan från svenskars håll har därför påverkats från många håll. På vissa sätt så är det ett hädigt språk att kunna för att det används i tech industrin, men det är också det gemensamma språket i EU och har därför en högre status i EU länder.

När nya språk plötsligt får mycket inflytande från andra språk så tar det ett tag att se användningen av orden och därefter bestämma vilka ord som ska komma till det svenska språket och vilka som endast förblir lånord. När man använder många lånord av samma språk så kallas det att code-switcha. Just nu sker alltså mycket code-switching av engelska i svenskan medan man långsamt får in mer och mer anglicismer i ordböcker. Hur man code-switchar har stor betydelse på hur man ser på språket man code-switchar till. Alltså har språkanvändningen stort beroende av hur svenskar ser på engelskan som språk men också vad den associerar med, bland annat USA, Storbritannien, EU och tech- och underhållningsindustri men också all kultur som dessa har med sig. Engelskan har länge influerat svenskan och code-switching mellan språken har varit aktuellt länge också, men det

finns lite forskning mellan just dessa språk. Det är därför ett relevant område och relevant tillfälle att undersöka detta i.

I Sverige börjar man lära sig engelska vid tidig ålder och det har normaliserats att vara tillräckligt bra på engelska för att kunna ha åtminstone enkla konversationer (Josephson 2014:107, 108). I många fall så är ungdomar bättre än så också, de lär sig inte bara i skolan utan på fritiden också, i form av sociala medier och av underhållningsindustrin. Det är inte vanligt att översätta filmer, serier eller böcker i Sverige för att det är vedertaget att de allra flesta kan engelska. Det kan finnas svensk text till filmer och serier men i princip aldrig svenskt tal. Hur är då ungdomars perspektiv på hur de själva pratar, finns det någon tanke på varför de säger som de gör och inte på andra sätt? I och med engelskans inflytande och roll i världen och på svenskan så är det orimligt att ha så lite forskning i ämnet som det finns för tillfället. Det är också intressant att få perspektiv på språkinflytandet i realtid och att dessutom få det från de som påverkas mest.

Länge har det diskuterats om engelskans påverkan på svenskan är bra eller dålig, om det förminskar svenskan eller om det bara gör svenskar mer internationella. Sedan 2015 så har Svenska Akademin för första gången uttryckt sig positivt för inflytandet, men vad tycker ungdomar i Sverige (SAOL 2015:ix)? Är den kulturella aspekten av språk något som språkutövare tänker på eller bryr sig om över huvud taget? Detta är frågor som hade hjälpt förståelsen och insikten i ämnet.

Frågeställning

Detta arbete har som syfte att öka förståelsen för anledningar till code-switching och tankar bakom dessa. Ungdomars perspektiv är viktigt i detta eftersom det är dem som ofta börjar, ändrar och skiftar sätt att code-switch-a på, på grund av trender, fritidsintressen, kompisgrupper m.m. och har därför mycket variation i hur de pratar. Detta kommer ge mest insikt i ämnet code-switching på kort tid och känns därför som den logiska härledningen.

Frågorna som undersökningen baseras på var därför:

- När använder ungdomar sig av code-switching?
- Vilka olika anledningar och situationer finns det när man använder sig av code-switching?
- Vad har ungdomar för tankar om code-switching och det engelska språket?

Disposition

Uppsatsen upplägg är hädanefter kapitel två, metod, där det även tas upp reflexivitet och hur viktigt det är med förtroende i fältet. Efter det så kommer kapitel tre, tidigare forskning och teori, där relevant forskning om code-switching, engelska och pragmatik återges, det är dock lite om just code-switching mellan svenska och engelska. Teorin tar upp de ramverk som datan sedan ska analyseras genom. I kapitell fyra, fem och sex så analyseras datan med teorin i olika områden. Kapitel fyra tar upp språkkunnighet, bemötande på olika språk, genus och etnicitet. Kapitel fem tar upp hur och när code-switching används och till vilka syften. Kapitell sex handlar om code-switching, kulturellt kapital och interkulturell kompetens. Slutligen så är kapitel sju en avslutning och sammanfattning.

2 Metod

Undersökningen har varit i tre delar, den första som bestod av två större gruppintervjuer, den andra som bestod av fyra dagars deltagandeundersökning i en första årets gymnasieklass och den tredje som var en heldag där jag följde med på alla engelskalektioner som en av lärarna på en annan gymnasieskola hade. Gruppintervjuerna var före deltagandeundersökningarna och var mest av förberedande syfte. Där samlade jag ihop kompisar och kompisars kompisar som hade ledigt strax innan jag skulle på deltagandeundersökningarna för att få lite perspektiv om hur andra tyckte och tänkte om engelska och hur man skiftar mellan det och svenska. Deltagarna var av blandat kön, etnicitet, var mellan 20-28 år och varierade i sysselsättning från studenter från olika områden och varierande yrken. För att ha en så avslappnad miljö som möjligt så bjöd jag och min sambo på mat och under kvällens gång så ställde jag lite diskussionsfrågor till gruppen när jag kände att jag inte avbröt någon. Alla var medvetna om att jag skulle ställa frågor gällande språk så det var bekvämt och alla pratade vid olika tillfällen. Samtalen var mest flytande förutom ett fåtal frågor att utgå från om vi tappade tråden. Syftet var som sagt förberedande för deltagandeundersökningarna, så jag ville få reda på lite olika åsikter om ämnet och vad de tyckte var intressant eller relevant.

Jag använde datan från gruppintervjuerna för att få en bättre uppskattning om vad jag skulle leta efter under deltagandeundersökningarna. Datan användes också i analysen eftersom det fanns en hel del likheter mellan vad folk tyckte, men även olikheter. Det var också större variation i samtalen som vi hade i dessa grupperna, vilket är relevanta för ämnet.

Eftersom det var så svårt att få komma in på skolor så försökte jag på många håll innan jag fick något positivt svar. På den första skolan som jag var på så kände jag en kille i klassen som blev min guide den första dagen. Deltagandeundersökningen var under fyra dagar från måndag till torsdag, måndag till onsdag var skoldagen 09.00 - 16.00 och torsdag 09.00 - 13.30. Fredagen var en studiedag och därmed inga lektioner då. Jag följde med olika personer i klassen på olika dagar, jag följde med på alla lektioner, raster och luncher, så att jag fick se situationer i olika typer av formaliteter. På lektionerna så blev det oftast passivt lyssnande utan att interagera men ibland så satt jag i smågrupper och hjälpte till med uppgifter, ge motivation eller spinna idéer, och ibland så var det eget arbete där jag skrev i anteckningsbok eller läste för mig själv.

På den andra skolan hade jag en kompis som jobbade där som introducerade mig till engelskläraren och pratade med rektorn åt mig. Där följde jag med på den engelskalärarens tre lektioner under dagen, klockan 8.30 - 9:45, 10:10 - 12:05 och 14.00 - 15:30. Lektionen 10:10 - 12:05 var dock om förberedelser för nationella prov, därmed pratades en del svenska då för att det inte handlade om engelska lärande, även om det pratades en del engelska och en del code-switching. Jag var i två olika tredje årets vård och omsorgsprogram och ett samhällsprogram.

Klassen från första skolan var delad i två delar, en del som gick naturprogram och en del som gick teknikprogram. De hade till mestadels samma lektioner, men på slutet av dagarna delade klassen på sig. Teknikprogrammet hade teknik och programmeringslektioner medan naturarna hade biologi och moderna språk. Jag gick med de olika klasshalvorna på olika dagar så att jag kunde vara på de olika lektionerna, men jag gick medvetet inte på moderna språklektionerna för att jag inte ville ta hänsyn till ett språk de inte kan så bra, då hade det varit en annan undersökning.

Det tog en dag innan hela klassen var bekväm med att jag var där och fler personer började prata med mig, och var mindre nervösa när jag pratade med dem, under resten av dagarna. Med det sagt så var det definitivt några som jag pratade mer med och några som jag pratade mindre med. På grund av det, att det inte var jättemycket tid som jag hade med klassen och att jag inte hade någon tid med personerna utanför skoldagen, så fick jag också lära känna några personer bättre än andra. Det är viktigt att lära känna personerna så väl som möjligt för att veta hur de påverkas av olika situationer, hur en person pratar är mycket individuellt, olika i större och mindre grupper, i olika typer av grupper och så vidare. Det hade nog hjälpt att vara på skolan en längre tid, men eftersom jag var där under hela dagarna så har intensiteten hjälpt mycket för att inte ge den korta perioden några särskilda negativa effekter (Göransson 2019:56). Det skulle kunna vara så att jag fått för lite data att gå på, men under fem dagar deltagandeobservation och två gruppintervjuer så har jag ca 35 timmar av data och anteckningar att utgå från.

Jag frågade första dagen på den första skolan om det var några som skulle vilja vara frivilliga till slutet av veckan att svara på några få frågor om språkanvändning. Ingen var särskilt entusiastisk då eftersom de inte visste vem jag var. Tidsbristen var också svår att hantera, jag behövde hitta ett tillfälle under skoldagen som jag skulle kunna få några personer till ett semi

privat ställe utan att störa skoldagen. Jag fick två tillfällen med två personer var. Det blev ganska korta tillfällen, men syftet med de små intervjuerna var inte att få så mycket ny data utan mer för att se om deras egna uppfattningar skiljer sig från eller stämmer överens med vad jag uppfattat under veckan.

Alla personer, skolor och universitet är anonyma vilket inkluderar elever såväl som lärare och de intervjuade, utan alla namn som sägs är pseudonymer. Detta bidrog till att situationer var mer avslappnade och att jag fick ofiltrerade åsikter lättare, så det hjälpte både mig och mina informanter.

Förtroende i fältet

Det var en del svårigheter att ta sig igenom när jag var på plats. Jag kände som sagt en person från första skolan och jag följde honom en del under veckan och speciellt under första dagen. Jag behövde skapa förtroende på något sätt för att kunna prata avslappnat med eleverna, för att skapa förtroende så gjorde jag flera saker. Först och främst så hjälpte det att ha en insider i klassen som jag kunde associera med. Han hade också pratat med sina närmaste kompisar i klassen som visste mer om mig och vad jag skulle göra än de andra eleverna. Dessa personer var lätta att prata med direkt så de blev de första jag pratade med. Jag hade också mailat deras huvudlärare före jag var på plats och jag fick en liten stund på en av huvudlärarens lektioner där jag fick presentera mig själv och vad jag skulle göra. Jag märkte att jag gjorde några personer nervösa i början för att jag skulle 'kolla hur de pratar engelska' men det släppte ganska snart. Jag sade också att jag hade gått naturprogrammet och kan hjälpa till med alla skolämnen om de ville ha någon hjälp under lektionerna. Genom min presentation så fick jag min roll i klassen tydligt och klart. Detta tror jag hjälpte eleverna hantera min närvaro vilket lättade på nervositeten (Göransson 2019:96). Jag kom under veckan att hjälpa en grupp att göra ett poddavsnitt på samhällslektionerna och hjälpte flera olika personer med både biologi, matte, kemi och svenska. Jag märkte att de blev mer pratglada efter dessa tillfällen och att de i sin avslappning code-switch-ade mer också. Under rasterna så var jag också med på att spela kort, leka kurragömma och dunkis. Det var folk som var med på dessa lekar, samt någon som jag hjälpte under någon lektion, som sedan var frivilliga att vara med på de små intervjuerna. Min funktion i klassen på dessa sätt gjorde det också lättare att få relevant data genom mer avslappnade informanter (Göransson 2019:97).

Reflexivitet

Reflexivitet är något som alla antropologer, etnografer och vetenskaper av liknande karaktär måste tänka på under sina undersökningar. Eftersom jag hade många egna tankar om hur jag tänkte om engelska och dess användning så var det viktigt att jag inte använde dessa som data eller att jag blandade ihop mina egna med mina informanternas tankar. Ens data måste vara en så korrekt bild av vad informanterna menar som möjligt (Davies 2002:12). En kritik av etnografi är att det kan vara svårt att skilja på vad en etnograf hittar och vad den skapar, alltså vad den faktiskt får av informanter och vad den tror att den hittar eller fantiserar fram med hjälp av teori (Davies 2002:14). Gruppintervjuerna hjälpte med att få bort min egen bild och fokusera på andras tankar eftersom jag var en liten del av konversationerna. Under dessa intervjuer och de två små intervjuerna under en av deltagandeundersökningarna så frågade jag också ifall jag hade förstått rätt genom att upprepa för personerna och försäkra mig om vad de menade.

Något som jag måste ta hänsyn till i datan är att informanterna vid ett par tillfällen påpekade min roll som etnograf och vad jag samlade in för data. Ibland när informanterna code-switchade så påpekade de själva, ofta följt av ett litet skratt eller att de vände blicken mot mig för att säga "*Det kan du anteckna*". Det är inget problem att informanterna är medvetna om hur de pratar, det har faktiskt hjälpt en del att differentiera vad som är medveten och omedveten code-switching, men det är något man måste tänka på. Innan jag startade alla intervjuer så sade jag att jag ville ha svaren som en konversation, dels för att underlätta flödet men också för att påpeka saker som man inte själv tänker på så ofta. På dessa sätt så har vi tillsammans skapat och arbetat fram datan från dessa interaktioner (Davies 2002:14, 15). Det skulle kunna vara problematiskt att bli påmind hela tiden om vilken typ av data som samlas in. Ofta så vill man se så opåverkade situationer som möjligt för att få så trovärdiga och autentisk data som möjligt.

3 Teori och tidigare forskning

Det finns många områden som studien använder sig av men det finns inte undersökt i alla om just samspelet mellan engelska och svenska. Därför kommer det att finnas en hel del undersökningar här som inte är mellan svenska och engelska, men fortfarande har relevans.

Teori

Code-switching

Code-switching är ett väldigt brett använt begrepp som betyder i någon mån att man använder sig av ett andra språk när man pratar ett första. Code-switching har av olika författare beskrivits som olika saker: som det mest övergripande, någon form av kontakt mellan två språk som helst, eller endast som större språkblandningar (Treffers-Daller 2009:66). För att inte göra denna undersökning för inriktad på lingvistik, fonetik och grammatik så väljer jag att använda en bred definition. En väl använd definition är av Poplack och Meechan: “the juxtaposition of sentences or sentence fragments from two languages, each of which is internally consistent with the morphological and syntactic (and optionally, phonological) rules of its lexifier language.” (Poplack, Meechan 1995:200, citerad i Treffers-Daller 2009:66). Vad detta betyder är att all typ av inflikande av ett andra språk till ett första, i denna undersökningen av svenska till engelska, följer modersmålets, svenskans, språkregler till största del. Dessa regler är grammatik, fonologi och syntax. Dessa regler kan följas olika mycket i olika grader av code-switching. Om man säger en hel mening på engelska så följer man grammatik m.m till engelskan men om man bara säger ett ord på engelska i en mening som annars bara innehåller svenska så följer man svensk grammatik, men möjligen inte fonologi, beroende på situation.

Etnopragmatik

Etnopragmatik är svaret på hur en etnograf skulle hantera frågan hur språk och olika situationer samverkar. Nästan all forskning om detta har gjorts ur korpus och enkäter före 2000-talet. För att få en uppdaterad och fördjupad förståelse för detta sammanhang så är deltagande undersökning det enda rimliga alternativet. Pragmatik, som är i namnet, är hur språk och situation kan ändra budskap och mening när de båda ändras, och det bästa sättet att förstå en situation är att vara med i dem. Etnopragmatik är också en reaktion på NSM (Natural Semantic Metalanguage) vilket vill hitta universella översättningar som fungerar mellan alla språk och kulturer (Sadow, Mullan 2020:15, Wakefield, Chor, Lai 2020:40). Det

finns inte ett korrekt sätt att göra detta på eftersom det inte finns en absolut korrekt översättning på grund av bland annat den kulturella skillnaden som finns mellan språk.

Interkulturell kompetens

Språk är tätt sammankopplat med kultur. Normer man följer i en kultur, till exempel hur man hälsar på varandra eller vad man delar med sig i kallprat, kan vara väldigt olika. Detta smittar av sig på språket och dess användare. Det kan göra att man tycker att olika språk är olika lämpliga i olika situationer. Det kan också skapa missförstånd när man inte anpassar sig till kultur när man använder sig av ett annat språk. Ett exempel på en kulturell skillnad mellan Kina och Amerika är hur man beklagar sorg i de olika kulturerna. Det är inte ovanligt i Kina att beklaga sorg genom att fråga hur det går med begravningsplanerandet eller säga att man ska acceptera förändringarna som kommer ske. Vad som är vanligt i Amerika, till skillnad från i Kina, är att visa sig tillgänglig att prata med eller att visa ledsamhet för personen (Wakefield, Chor, Lai 2020:45). Om man direkt skulle översätta dessa i samma situationer skulle obekväma situationer kunna uppstå och andra situationer kan göra det svårt att ens förstå varandra. Interkulturell kompetens är förståelsen för hur man ska hantera ett språks kulturella mening på andra språk, alltså en typ av kulturell översättning. Den översättningen kan ha med värderingar, normer, religion och mycket mer att göra (Schauer 2024:24).

Det kan finnas flera anledningar till varför interkulturell kompetens är relevant. Olika ämnen och hur man hanterar dem kan vara olika lämpligt, men förståelse är också en del i det. Det är viktigt att kunna göra sig förstådd, vilket kan vara ett problem om man inte förstår kulturen. Att förstå vad som gör meningarna konstiga i båda språken kan kräva en kulturell förståelse. Man behöver reflektera över de bokstavliga översättningarna likväl som de metaforiska (Schauer 2024:29).

Något som är viktigt att förstå är också att det inte finns perfekta översättningar i språk och inte heller kulturella och sociala översättningar (Wakefield, Chor, Lai 2020:40). För att översätta till något universellt så skulle det behöva översättas till ett annat språk som i sin tur har sina kulturella präglingar vilket gör universella antaganden omöjliga att säkerställa.

Kulturellt kapital

Ett av Bourdieus väl använda begrepp är kulturellt kapital. Kulturellt kapital är många saker; det är hur man betar sig på grund av sin kulturella uppfostran, hur man relaterar dominerande smak och kultur till hur samhället ser ut, det kan ses som spelreglerna i spelet kultur (Bourdieu 1984:11, 12). Med detta sagt kommer jag syfta till hur smak och kultur samspelar när jag nämmer kulturellt kapital, men också hur ens språk och språk-kultur samspelar med smak. Eftersom många blir uppfostrade med engelska både i och utanför skolan i tidig ålder, så har det en stor påverkan på kulturell förståelse och kapital. Språk har också en enorm påverkan på populärkultur, framförallt på sociala medier och underhållning, men även i medelklass och överklass, på akademiskt språk och som ett internationellt neutralt språk i många länder och sammanhang.

Trots detta är det fruktansvärt svårt att göra en objektiv definition av vad kulturellt kapital är eftersom den också är subjektiv. Det finns både generella kulturella föreställningar och personliga föreställningar som kan både förstärka eller rubba varandra. Bara på den personliga nivån kan man förstå sambandet mellan dessa och förstå i specifika fall hur dessa samspelar (Bourdieu 1984:12). Därför är närvarande viktigt i undersökning av kultur och kulturellt kapital.

“Average culture”

Jag argumenterar för, med hjälp av tidigare forskning och teori, att användningen av olika språk, alltså code-switching m.m., är en användning av olika kulturer. Ofta så har användarna dock inte fått så mycket erfarenhet av den andra kulturen. I detta fallet så har den mesta erfarenheten kommit från sociala medier och annan underhållningsindustri. Ett problem med detta är att det visas mycket extremer där, både positiva och negativa, och kanske är det därför som det är så lockande att efterlikna. Efterliknandet av kulturen blir därför inte så verklighetstroget, även om de som imiterar det får just den känslan (Bourdieu 1984:323). Bourdieu har skrivit om efterliknande i form av dominerande, medelklass och populärkultur varav de två sistnämnda är på olika sätt efterliknande kulturer. Båda dessa vill värna dominerande kultur men misslyckas att uppskatta den korrekt, men på olika sätt (Bourdieu 1984:321, 323). Medelklass uppskattar bara få delar av den dominerande kulturen och populärkulturen nedvärderar smaken på grund av dess popularisering (Bourdieu 1984:16).

Den här uppdelningen fungerar inte riktigt längre delvis på grund av sociala medier och dess del i globalisering. Bourdieu påpekar också själv “the notion of an ‘average’ culture is as fictitious as that of an ‘average’, universally acceptable language” (Bourdieu 1984:327). Engelskan är ett accepterat neutralt språk i Sverige. I Bourdieus egna ord så ger detta möjligheten till en ‘average culture’, en kultur som alla kan ta del av.

Eftersom denna möjliga ‘average culture’ skulle vara när man pratar engelska så är det inte när man pratar svenska och därför är det fortfarande ett skiftande i kultur när man code-switch-ar och inte alltid som man tar del av andra kulturer.

Communication Accommodation Theory

Communication accommodation theory är olika sätt att beskriva hur personer ändrar hur de pratar beroende på vem de pratar med, beroende på deras och ens egen etnicitet, vilken nivå av formalitet samtalet ska utföras i, vilken ålder, vilket kön, vilket kultur, var man är, m.m. Det finns framförallt två olika sätt att anpassa sig på vilka är “convergence” och “divergence”. Convergence är att prata så lika som möjligt för att associera med sin samtalspartner och divergence är att prata olikt för att dissociera (Giles 2016:4) (Beniflah, Estacolchic 2023:164). Detta kan utföras genom att code-switch-a, byta dialekt, prata i slang, prata nedvärderande, prata avvikande, men också icke verbal kommunikation exempelvis som att rulla ögonen eller inte kolla på personen man pratar med (Giles 2016:5). Det är inte ovanligt att använda sig av divergence och convergence samtidigt, till exempel om du vill associera i formalitet och dissociera kulturellt eller etniskt. Jag kommer att prata mest om convergence och hur code-switching och svordomar används i olika situationer och mellan olika personer på olika sätt (Giles 2016:7).

Tidigare forskning

Engelskan som modernt språk

Engelska i Sverige har länge setts som ett modernt och högklassigt språk. Globalisering har sin roll att spela med tanke på ekonomi, underhållningsindustri, medlemskap i EU och länder med engelska som modersmåls inflytande på världen efter andra världskriget. Den enda gången som media alltid har svenskt tal är för barn, annars om den gjorts på engelska så har den oftast bara svenska undertexter (Josephson 2014:108). Engelska har också blivit språket som man vänder sig till när man inte förstår varandra i Sverige oavsett vilka modersmål som

personerna har (Josephson 2014:105). Många av mina informanter sade också att de hellre pratar engelska i Danmark än svenska. Högre utbildning använder också sig ofta av engelska, 85% av doktorsavhandlingarna 2013 var på engelska och en ännu större del av vetenskapliga artiklar var på engelska (Josephson 2014:108). Användningen av engelska används nästan alltid i Sverige, nästan lika ofta som svenska bara inte lika skickligt. Denna ståndpunkten har otvivelaktigt gjort användningen av engelska mellan två svensktalande större, vilket är varför det är relevant till undersökningen. Den visar också engelskans ställning på olika ställen i samhället.

Code-switching och klass

Code-switching till engelska associeras i många länder till hög status eller högre utbildning. Den syns bland annat i Iran där användning av engelska ses som högre status och mer användbart än vad farsi är. Engelska ger tillgång till internationella sammanhang, migration, högre professionalism och möjligheter eller krav inom många arbeten och ses som en statussymbol. Skillnaden i hur man pratar engelska och använder sig av engelska ord visar också skillnad på hur hög status som associeras med det. Fonetik har också stor betydelse och om man uttalar orden 'rätt' eller om man gör samma misstag som 'alla andra gör' (Taraneh 2022:170). Om man använder farsi fonologi när man code-switchar ses som lägre klass och högst opassande för interaktioner där man behöver representera sig, sitt arbete eller klass (Taraneh 2022:168). Språk är inte bara ett verktyg för kommunikation, det är också ett typ av kapital som man bär med sig. Lingvistiskt kapital kan visa klass, tillhörighet, associationer och även vilka lingvistiska situationer man är vana vid (Taraneh 2022:165). Vilka språk man kan använda och hur man uttalar ord, med sitt första språks fonologi eller sitt andra, har därför påverkan på hur man blir sedd av andra och hur man representerar sig. Code-switching påverkas av lingvistiskt kapital och situationer och är därför högst relevant för undersökningen.

Spanglish, code-switching i USA

En undersökning gjordes om hur personer som pratade spanska och engelska i varierande färdighet mellan 18 och 34 kände om spanglish, code-switching mellan engelska och spanska, på olika fronter. Undersökningen hade tre hypoteser: det pratas mest spanglish i privata sammanhang, spanglish används för att uttrycka sin kultur och att den även används för att uttrycka etnicitet (Beniflah, Estacolchic 2023:165,166). Alla tre stämmer överens med vilka resultat de fick. Ett teoretiskt underlag som upprätthölls genom undersökningen var

communication accommodation theory. Teorin syftar här på hur man ändrar hur man pratar beroende på vem man pratar med, vilken etnicitet, vilken nivå av formalitet eller vilken kultur som ens samtalspartner har (Beniflah, Estacolchic 2023:165). De kan använda divergence för att antyda sin etnicitet och kultur, oavsett etnicitet och kultur som samtalspartnern.

Convergence används i mer formella situationer för att göra sig bättre förstådd. Användare av spanglish har möjligheten att ta vara på språk och kultur av två olika kulturer samtidigt och kan använda dem för att göra det bästa av olika situationer, samtidigt kan de använda det för att stärka sina identiteter (Beniflah, Estacolchic 2023:170).

Pragmatik är en stor del av förståelse

Kultur och språk är djupt sammankopplade och Schauer presenterar detta från perspektivet av språklärare i olika språk. Dessa lärare fick svara på formulär om hur de kände gällande språken de kan, deras färdigheter, information om språken och mycket mer. Dessa formulär sammanställdes sedan med syfte att ta reda på hur kulturella normer och kulturspecifik pragmatik spelar roll i språklärande. Det var en stor majoritet som tyckte att pragmatik har med interkulturell kompetens att göra och tyckte att pragmatik är något som ska tas upp i klassrum (Schauer 2024:99). Denna majoritet var ungefär lika stor oavsett vilka språk som lärdes ut. Ungefär lika stor majoritet tyckte också detta för att man måste veta om olika värderingar, vara redo för kulturella skillnader och respektera dem och deras artighetsnormer (Schauer 2024:54). Samspelet mellan kultur och språk är tätt och hur code-switching sker är en del av hur detta samspelet händer.

Kulturell förståelse kopplat till språklig förståelse

Kulturella föreställningar och vanor påverkar hur väl man lär sig språket, även om man inte studerar språket. En undersökning gjordes på AstraZeneca som skickade ut ett formulär med frågor, de gjorde en självutvärdering för både läsning, skrivning och tal och även faktiska test. Undersökningen ville ta reda på inställningen till kultur och språk och hur det påverkar färdigheter i språket i fråga, vilket i detta fall är engelska. Den gjordes på en svensk fabrik med mestadels svenska arbetare, men även en del icke-svensktalande. Resultaten på språkkunskaper visade en korrelation mellan höga resultat till positiv inställning till fusionen mellan svenska, amerikanska och brittiska fabriker (Mobärg 2012:156). Den högsta korrelationen mellan någon grupp och höga resultat på språktestet var dock de som inte upplevde någon speciell skillnad efter att fler arbetare från dessa länder kom till den svenska fabriken (Mobärg 2012:158). Alltså de som inte märkte någon större kulturell skillnad var

bättre på språket som de var kulturellt anpassade i det. Engelska har blivit som ett andra språk, istället för ett främmande språk i Sverige och detta har också med likheter av kultur att göra likväl som internationellt underlättande i kommunikation.

Svordomar och tillhörighet

Svordomar kan användas på flera sätt, av dessa är bland annat att kränka eller att vända på budskapet och visa tillhörighet. Det är inte ovanligt att minoriteter gör detta för skällsord specifikt riktat till dem, men vänder på budskapet (Allan 2020:166). Keith Allan har skrivit om användningen av *bitch*, *cunt* och *nigger* i Storbritannien och hur den lexikala definitionen inte är tillräcklig på grund av den nya positiva användningen av orden. Den lexikala användningen behöver inte ändras på grund av hur mina informanter har använt svordomar, men betydelsen på svenska och engelska är inte samma även om de är översättningar av varandra. På samma sätt som svordomar inom minoriteter om minoriteter skapar en tillhörighet så skapar användningen av engelska svordomar bland mina informanter en liknande känsla.

4 Språkfärdighet och användning

Färdighet

De två senaste upplagorna av SAOL, som släpptes 2006 och 2015, har varit de med störst antal nyord sedan 1950. Detta är mycket på grund av den mindre negativa inställningen till engelska nyord (SAOL 2015:ix). SAOL försöker nu aktivt att göra det lättare att code-switcha och få in mer ord från engelskan genom att acceptera fler svenska böjningar på nyord från engelskan i ordlistan. I inledningen till SAOL så finns faktiskt ordet "layouten" med vilket ser ut som ett försök att visa deras nya attityd i och med att det faktiskt är ett nyord från engelskan med svensk böjning, det är också ett exempel på ord från engelska (layout) med svensk böjning (en) (SAOL 2015:ix). Det har också mycket ord som har med nya branscher att göra, som exempelvis programmering och mycket kopplat till internet. Detta är något som har debatterats mycket och ifall det är bra eller dåligt (Språktidningen 2023). Det är så mycket som en tredjedel som tycker att engelskan hotar svenskan. Den synen är också vanligare ju äldre man är. Det verkar dock som att debatten verkar bli mer och mer positivt inställd till engelskans inflytande med tanke på både SAOL, internet, sociala medier och hur engelskan används, vilket jag kommer prata mer om senare.

När det gäller engelskakunskaper i Sverige så var 86% av befolkningen kapabla att ha enklare konversation i språket enligt dem själva år 2012 (Josephson 2014:108). För att sätta detta i perspektiv till hur många svensktalande det är i landet så hade ca 85% av befolkningen svenska som modersmål (Josephson 2014:105). Det betyder att ungefär lika många hade relativt höga engelskakunskaper som det var med svenska som modersmål. Nu kommer mycket av engelskan som unga tar in i vardagen från många fler ställen än skolan. Det pratas lite med familjen, man läser mycket engelska på mobiler, en del böcker, när man vill hitta mer specifik information på wikipedia, när man spelar med kompisar, pratar om spel och vid många andra tillfällen. De eleverna som jag intervjuade från första skolan jag var på svarade dessa svaren på frågan om när de tyckte att de pratade engelska eller code-switchade.

De som jag intervjuade som var 16-18 år sade att de pratade engelska eller code-switchade mest med familj och kompisar men även när de spelade spel. Dessa tillfällen var dock mest code-switching till enstaka engelska ord och inte så mycket hela engelska meningar. Den engelskan som jag uppfattade på skoldagarna var absolut mest denna typ av code-switching. Den var också oftast kopplad till memes, spel på telefonen, skämt inom grupper och

svordomar. En meme är någonting, såsom bild, text, eller video, med oftast humoristisk ton som sprids snabbt på internet. Oftast via sociala medier (Merriam-Webster 2024). Många av de engelska orden som användes var ämnesspecifika, när det spelades spel på mobilerna så användes bland annat: shop-en, ranked, goal, fake-a och carry-a. Det var också en del engelska ord på teknik- och programmeringslektionerna. De hanterade program och övningar på engelska och programmeringen skedde på engelska så det var inte så konstigt att de code-switch-ade mycket där. Några av orden från de lektionerna var: strip-en, capitalize, true, replace, starts, upper och paste-a. Här ser vi att många exempel använder svenska böjningar, vilket är något som SAOL också har tagit större hänsyn till i senaste utgåvan.

Många av informanterna från gruppintervjuerna hade gått ut gymnasiet, 19-28 år, och många av dem gick på universitet och dessutom på pharmaceut-utbildning. De påpekade hur mycket engelska ord som de hade på föreläsningarna och att de allra flesta böckerna var på engelska. De hade endast ett fåtal böcker på svenska och de som var på svenska var skrivna av deras professorer. Det var alla överens om att det är bra att utbilda sig på ett språk som man kan använda på fler ställen än i Sverige och att det är ett ganska universellt språk. På sistone hade det varit en i deras klass som klagat på mängden och hur avancerad litteraturen på engelska har varit. Hon antydde att de egentligen skulle få litteratur på svenska om de ville. Detta höll mina informanter inte med om att det stämde och tyckte att det var väldigt orimligt. De tyckte att det var jättekonstigt att klaga på att det var på engelska. Många påpekade både att engelska är minst lika nödvändigt som svenska och att det nästan är pinsamt att inte kunna engelska i 2024, även om vissa påpekade att det var en generationsfråga. Om man är äldre så tyckte de att det var okej att inte kunna så bra engelska, men om man var ung så var det ett anomali. Jag fick också se ett tydligt exempel på den här tanken på den andra skolan jag besökte. På den sista lektionen på dagen så var det en person, Mohammed, i tredje året på gymnasiet som ville ställa lite frågor till mig om min universitetstid, vilket läraren, Jonas, uppmuntrade. Mohammed hade inte så bra engelskakunskaper och fick inte ut så många hela meningar utan han tänkte högt och sade "*vad är nu ... på engelska*" till många ord. Detta tyckte resten av klassen var väldigt roligt och skrattade ofta till dessa uttalanden. Det var även ett annat tillfälle när en annan elev, Josephine, sade "*we went through with the uppgift*" vilket återigen ledde till skratt i hela klassen och att eleven blev generad. Hon skyllde efteråt på hjärnsläpp för att minska pinsamheten.

De flesta är också inte bara kapabla utan också bekväma med att prata engelska. Av alla som jag fick prata på djupet med tyckte att det inte var något speciellt alls att prata på engelska. Den enda situationen som skulle vara obekvämt när man pratade engelska var om situationen var obekvämt annars också, exempelvis på presentationer. Det var till och med några som var mer bekväma med engelska än svenska, detta berodde dock på att de hade pratat engelska längre än svenska och att svenska blev det tredje eller fjärde språket som de lärde sig. Detta fick jag också se ett tydligt exempel på samma konversation som jag nämnde ovan. När Mohammed, jag och Jonas pratade om universitetet så kom en till person in i samtalet, Aaron. Både Jonas och Aaron pratade engelska utan problem men Mohammed och jag bytte mellan svenska och engelska både mitt i och mellan meningarna, jag för att anpassa till Mohammed. Det var ingen i klassen som hade problem att hänga med på detta eller tyckte att det var konstigt.

Bemötande på olika språk

Eftersom code-switching är så vanligt och att många pratar engelska på engelska lektionerna så blir det mycket krokar mellan svenska och engelska i vardagslivet. Det påverkar hur man svarar på en fråga eller hur man fortsätter en konversation beroende på vilket/vilka språk som man blir tilltalad på. Om man blir tilltalad på engelska så svarar man oftare på engelska än om man blir tilltalad på svenska, även om det inte påverkar förståelsen mellan personerna varken positivt eller negativt.

På alla engelska lektioner på båda skolorna så var det lite blandat mellan eleverna hur mycket de pratade engelska. Eleverna var olika mycket motiverade i de olika klasserna och de brydde inte alltid om att prata engelska, men de förstod alltid vad lärarna sade till dem på engelska. Lärarna hade då lite svårt att prata med de som svarade på svenska eftersom de behövde lyssna på ett språk och prata på ett annat. De försökte alltid svara på engelska men det var tillfällen då de glömde bort sig själva. En lärare, Hanna, frågade på en lektion under eget arbete hur det gick för ett par olika elever och eleverna svarade på olika språk, en på svenska och en på engelska. Konversationerna såg ut så här:

Hanna: *Have you decided what to write about?*

Michael: *No*

Hanna: *No*

Hanna: *Do you know what to write about?*

Klas: *Nej*

Hanna: *Nej*

Svaren var som ett bekräftande av vad eleven sade, men det bekräftandet var på språket som eleven svarade på. Jonas var med om liknande situationer. I en konversation med klassen så pratade de om en gruppuppgift där eleverna hade valt grupperna själva på förra lektionen. Då sade de:

Jonas: *Have I done the groups?*

Noora: *Vi gjorde dem!*

Jonas: *Exactly!*

När läraren började svara med “*exactly*” så började det med svenskt uttal, “*ex*”, och mot slutet så blev det engelskt igen, “*actly*”. Han glömde nästan bort sig när han blev tilltalad på svenska. Det kan alltså hända att man glömmer bort sig i språk och dess fonologi. Elever blev också förvirrade emellanåt över hur de blev tilltalade. När två elever pratade på svenska så flikade Jonas in på engelska:

Elvira: *Var det E4:an eller E6:an?*

Jonas: *E4 I believe*

Elvira: *Va?*

Jonas: *E4*

Elvira: *Jaha*

Jonas pratade bara på engelska och Elvira pratade på svenska, då hörde Elvira ‘i får’, ungefär, istället för E4 när Jonas pratade, och det tog en liten stund att förstå att de pratade på olika språk. Det är således inte omöjligt att konversera mellan två språk samtidigt men om man behöver prata i ett språk och höra ett annat, speciellt om man pratar det som inte är sitt modersmål, så kan det lätt ske missförstånd eller försvåra samtalet.

En tanke som flera elever delade var också att det kändes lättare att härma folk i samtal. En elev, Adria, sade om code-switching: “*Vet inte riktigt varför man gör det egentligen. Det är en vana, det bara kommer ut. Det är lite som att man härmar folk, vad de gör.*” Även om detta var om code-switching så passar det in i situationer när man pratar olika språk. Att härma folk gör att man pratar på liknande sätt och har därför samma uppfattning om vilken känsla och formalitet som diskussionen har. Om man vill associera med någon så vill man

ofta prata på samma eller liknande sätt, alltså använda sig av convergence (Giles 2016:7). De som pratade engelska under engelskalektionerna märkte man var mycket trevligare till lärarna än de som endast höll sig till svenska. Om man vill distansera sig kan man därför prata på olika sätt till den man pratar med, för vissa var det ett sätt att distansera sig från engelskalärarna när de svarade på svenska. Detta är ett exempel på divergence och var vanligt förekommande bland de mer stökiga och omotiverade eleverna, de pratade endast svenska tillbaka. För vissa var det också på grund av nervositet eller prestationsångest på grund av min närvaro, innan de blev mer vana vid min närvaro, vilket inte brukade ta mer än 10-15 minuter. Detta var alltså inte divergence för att dissociera eller för att vara otrevlig.

Genus och etnicitet

Mitt fokus var inte att undersöka förhållande till engelska beroende på ens modersmål eller hur många språk man kan. Dock så är det svårt att inte reflektera om det, eller mer specifikt etnicitet, som onekligen har en del med hur man pratar att göra. Likaså spelar också könsskillnad roll med hur folk pratar, både hur de båda könen skiljer hur de pratar med varandra och till det motsatta kön.

På den första gymnasieskolan fick jag lära känna personerna ganska bra. Där var det inte särskilt många olika etniciteter och majoriteten hade svenska som modersmål. Det var också lite fler killar än tjejer i klassen. Under de fyra dagarna så var jag med olika grupper, som oftast var uppdelade i kön. Därför visades olika typer av interaktioner i de olika grupperna. Den första gruppen jag observerade var ett killgäng där Klas, personen jag kände innan deltagandeundersökningen, var en del av. De var nästan endast etniska svenskar, en blandning mellan klasshalvorna med blandade nivåer av motivation i skolan. De använde inte så mycket code-switching vardagligt, men när det code-switch-ade var det väldigt ämnesspecifikt. Code-switching-en som den gruppen använde sig av var störst när de spelade på mobilerna tillsammans och endast ett ord på engelska i taget. Spelen hade även text på engelska. Vid spelandet använde de ord som var relevanta för spelen, exempelvis när de spelade ett fotbollslignande multiplayer spel så sade de "goal" och "fake-a" och när de körde ett krigsspel så sade de "flank-a" och "damage". Det var bara på ett tillfälle som en av killarna sade en hel mening på engelska under en konversation som annars var på svenska och det var för att citera en meme som de flesta i gruppen hade sett förut.

Nästa grupp jag följde med var en grupp av tjejer där code-switching-en såg lite annorlunda ut. De spelade också ett mobilspel, men texten i det spelet var ändrad till svenska, därmed code-switchade de inte i den situationen. Tjejerna code-switchade dock betydligt oftare och mer utspritt än vad killarna gjorde. Några ord som tjejerna använde sig av var: *vibe*, *girl*, *chilla*, *sorry*, *thank you*, *why* och *nice*. Dessa ord har med stämningen i en situation att göra. "*Vibe*", "*girl*" och "*chilla*" används i mycket slappa och oseriösa eller informella situationer när man skämtar med varandra och pratar struntprat. "*Sorry*", "*thank you*" och "*nice*" har också funktionen att lätta på stämningen för att de används för att vara artig eller visa uppskattning. Tjejerna code-switchade inte bara mer än killarna utan gjorde det desto mer ju bekvämare eller vana de var, vilket jag märkte med min närvaro. Mot slutet av veckan när jag fick göra en liten intervju med två av dem så code-switchade de hela tiden. De har inga problem att byta ut dessa orden mot de svenska, till skillnad från killarna som ofta omgavs av engelska när de code-switchade. Tjejerna hade också hela eller halva meningar på engelska relativt ofta, exempelvis "*I didn't get a pencil, please, thank you*", "*hur i helvete? How in the hell?*" och "*det itch-ade*". Dessa typer av code-switching användes i informella situationer och i syfte att vara lite extra roliga, ofta på raster men också om de var extra trötta eller omotiverade på en lektion och inte ville jobba.

När olika kön interagerade med varandra så var det inte någon större skillnad från hur de enskilda könen interagerade med varandra. Det var fortfarande lite code-switching från killarna och en hel del mer från tjejerna. Killarnas största anledning till att code-switcha är om de är omgivna av engelska och det försvinner i många situationer medan den största anledningen för tjejer är att lätta på stämningen. Killarna code-switchade i vardagligt prat lite mer än vad de annars gjorde med bara killar på grund av att de hörde mer engelska från tjejerna. Det är som sagt lättare att prata så som man blir talad till. Dessa anledningar påverkar båda könen, men de påverkar inte i samma grad.

Förhållandet till code-switching var ganska lika över åldrarna och även etnicitet och skiljer sig på det sättet som jag beskrivit när det gäller kön, men förhållandet till engelska skiljer med etnicitet, eller mer specifikt modersmål. De som kunde engelska bättre än svenska tyckte att engelska var viktigare än svenska i livet. Vissa tyckte att det inte hade gjort något att inte kunna svenska förutom att de bodde och pluggade i Sverige för tillfället, och här kan man ändå klara sig på bara engelska nästan lika bra. Ens modersmål och engelska var de språk som ansågs som viktigast, både bland etniskt svenska och icke-svenskar. När man kan fler än

två språk så brukar språken bråka lite med varandra om vilken plats de har i ens liv och hur användbara de är. Detta beror på flera saker, bland annat ideologin från hemlandet och landet man lever i, utbildning och arbete. I Sverige är engelska nästan lika viktigt att kunna som svenska, det är dessutom mer användbart i världen och yrkeslivet, speciellt inom akademien (Josephson 2014:108). Ingen av mina informanter var negativt inställd till engelskans inflytande på något av språken de kunde. Ideologier från andra länder brukar också ha positiva eller neutrala inställningar till engelska eller åtminstone engelska i arbetslivet (Taraneh 2022).

Ideologier mellan språken kan dock påverka vilka språk som man lär sig och vilka man väljer att inte lära sig eller se ner på. Finland har fortfarande svenska som ett officiellt språk och har det som ämne i skolan. En undersökning som gjordes på två finska skolor påpekade att inställningen på engelskans mobilisering var relaterad till om man identifierade sig som svensk eller finsk varav de svenska var mer positiva till engelska än de finska (Stenberg-Sirén, Vincze, Henning-Lindblom 2023:1009). Om jag skulle stött på fler personer från fler länder och etniciteter så skulle jag med större sannolikhet stött på någon som var negativt inställd till engelska. Av de drygt 100 personerna jag pratat med och observerat så har jag inte träffat någon särskilt negativt inställd till engelska eller dess inflytande. De som inte har en positiv inställning till engelska eller dess inflytande på deras språk kommer inte göra lika mycket code-switching till engelska och kanske inte lika adepta i språket. Code-switching till andra språk skulle vara vanligare också.

5 Lätta på stämning

Skämt

Code-switching har stor användning när man vill lätta på stämningen i en konversation. Det är vanligt att skämta på engelska eller att skämtet förhöjs av att det är på engelska. Det är också en av anledningarna till att engelska är bra för att lätta på stämningen.

Skämt som görs på engelska eller med code-switching är ofta strukturerade så att det engelska förstärker en känsla som orden medför. Det kan också vara memes eller att vad man än säger sägs på ett förvrängt sätt. *“Du fucking skojar med mitt liv”* förstärker meningen med humor på grund av *“fucking”*. Det sades bland annat i sammanhang med att göra en uppgift som eleven i fråga, Helen, inte ville göra, därför ville hon skämta bort tiden och gjorde det mer effektivt med code-switching. På en lektion så började någon blöda och sa *“blod”* på svenska, då sade Helen *“bloood, what the hell”*. För att det sägs på engelska och för att personen drar ut på *“bloood”* så ändras känslan av uttalet. Helen sade också vid ett annat tillfälle *“I believe-ed in you”* där *“-ed”* sades på svengelska för att göra uttalandet roligare. Ett skämt som använde sig av code-switching var *“lost in the blåst”*. Detta skulle kunna sägas på svenska eller engelska men då skulle det inte rimma vilket är charmen med skämtet, förutom att det fick med det engelska språket och svengelsk dialekt. Att prata på engelska och code-switcha till eller från engelska ändrar känslan av vad som sägs. Emil sade för att uttrycka detta *“Det känns mycket mindre allvarligt på engelska, det har mindre betydelse”*. Den känslan av att det är mindre seriöst gör det till ett bättre språk att skämta på. På samma sätt så blir det mindre seriöst om man code-switch-ar.

Det finns flera anledningar till detta, en av dem är sociala medier. En stor del av sociala medier är i form av roliga bilder, inlägg, memes, korta klipp m.m., men dessa tar en stor plats. Dessa är ofta på engelska och blir en stor del av engelskan som många tar in. Därför associeras engelskan med dessa ofta skämtsamma situationer. Memes är bilder som ofta är photo-shopade eller från filmer och spel och brukar ha en text på engelska med ett citat eller annan humoristisk text. Engelskan kopplas ofta till filmer och spel, som ofta är överkliga. Den associeras därför ofta med överkliga situationer eller situationer med överkliga drag och kan därför tolkas som mindre verklig eller seriös.

Den enda hela meningen av en kille på engelska utanför en engelskalektion var ett återberättande av en meme. Det var en text som man kunde använda till olika bildformat eller situationer och texten löd "*when you accuse me of lying, I flex*". Uttalandet är inte något som personen utförde, utan citerade detta för att påpeka ett orimligt svar på ett problem, vilket var vad konversationen handlade om. Denna oseriösa skämtsamheten kan också förekomma i sarkasm som också ofta används för humoristiska uttalanden. Engelskan låter återigen uttalandet bli ännu mer skämtsamt. Jonas visade en titel på en nyhetsartikel på sin engelska lektion för att visa hur löjlig och dum den var, i syfte av att lektionen handlade om bland annat nyheter, artikelns titel var "*_____ alive hours before she died*". Den titeln är onödig och säger sig självt, alla är levande innan de dör, och han kommenterade detta genom att säga "*No way, whaaaaat?*" och "*is that for real?*". Jonas pratade förstås engelska för att han skulle uppmuntra eleverna till att prata engelska också, men språket och uttalet gjorde onekligen skämtet bättre.

Sedan finns det också några speciella ord som användes mer frekvent i code-switching, orden var: *iconic*, *sassy*, *vibe*, *brother*, *slay*, *nice* och *girl*. Dessa används ofta som små kommentarer eller markörer men har lite olika funktioner. "*Girl*", "*brother*", "*slay*", "*nice*" och "*vibe*" används för att validera någons uttalande, utseende eller känsla, ofta på ett energirikt sätt. Det är svårt att säga något positivt utan att låta sentimental tycker många, därför är det lättare att säga vissa positiva saker på engelska för att, som sagt, "*de har mindre betydelse*". "*Sassy*" och "*iconic*" är också positiva uttryck för att påpeka någons handling om de var roliga eller på andra sätt märkvärdiga.

Code-switching är något som händer utanför klassrummen mer än i dem. Eftersom det associeras med skämt och oseriöshet så är det inte väl anpassat formella situationer (Beniflah, Estacolchic 2023:165). Det finns heller inget särskilt identitetsuttryck genom code-switching till engelska likt det Beniflah och Estacolchic skrivit om. Vad man kan få reda på av code-switching som jag hört är som mest några av dina fritidsintressen och har därför heller ingen funktion i formella situationer.

Dialekt

Nivån av informalitet kunde återigen höjas på vilket sätt man pratade på när det gäller vilken dialekt man pratade. Beroende på hur man valde att prata så kunde man ändra på meningen

av ens uttalande. Ens naturliga dialekt spelar inte så stor roll i detta avseendet, inte heller om det märktes på ens engelska att man hade ett annat språk än svenska som modersmål. Om man med avsikt gjorde sin engelska, brittisk, amerikansk eller mer svengelsk så uppfattades uttalandena på olika sätt.

Den dialekten som alltid hanterades som mest seriöst sätt var brittisk dialekt. Det var ett fåtal elever som pratade brittiska på engelskalektionerna och de var de som ställde mest frågor i klassen, skämtade minst och svor minst. Amerikansk dialekt var lite mer tvetydig, den kunde göra uttalandet både mer och mindre seriöst, det berodde på innehåll och vad just den amerikanska dialekten associerades med. En dialekt som uttalas bra och i vardagliga uttalanden hade alltid med sig mer respekt, men om innehållet var av skämtsamt karaktär så blev det seriösa i dialekten omvänt till så mycket mer skämtsamt. Ett uttalande som sades på amerikansk dialekt och svengelsk dialekt var "*what, for real?*". Uttalandet hade både sarkastisk och skämtsamt klang, men det som uttalades på amerikansk dialekt fick hela klassen att skratta, gentemot endast ett fåtal med svengelsk. Den amerikanska dialekten associeras mer med memes och den mer expressiva sidan av sociala medier än brittiska eller svengelska.

Svengelska har dock också kvalitén att alltid göra ett uttalande mindre seriöst eller mer skämtsamt. Det ska dock skiljas på svengelsk dialekt och när man medvetet gör sin dialekt mer svengelsk, vilket är det jag pratar om nu. Svengelskan användes i skämtsamma sammanhang många gånger. Två exempel som visar just skillnaden mellan naturlig och svengelsk dialekt är "*yeah, yeah, yeah, ye, ye, ye*" och "*sick, sick, sick, sick*" där båda blev mer och mer svengelska under tiden och fick mer och mer skratt med sig. Ett annat exempel när det gäller code-switching och svengelska är "*we went through the uppgift*". Hon glömde först bort att hon råkade byta språk och blev generad under klassens skratt och sade "*jag fick hjärnsläpp*".

Svordomar

Svordomar är också en stor del av code-switching. Likt många uttalanden med engelsk code-switching så används det också för att säga något utan att uttrycka sig för starkt eller seriöst. Svordomar har dock också en annan funktion, vilken är att skapa gemenskap genom att ändra betydelsen av orden.

Den största kategorin av ord som det code-switchades till var svordomar. Några av användningarna var: *holy shit, jävla bullshit, what the fuck, asså fuck you, bitch-ade, fucking fucking fucking fuck you, don't touch me bitch, så fucking tråkigt, fucking helvete* och *du fucking skojar med mitt liv*. Inga av dessa uttalanden var menat att skälla på eller trycka ner någon utan de används snarare som ett lite starkare sätt att uttrycka sig på och ofta för att visa att det inte var så farligt. “*What the fuck*”, “*så fucking tråkigt*” och “*fucking helvete*” följdes ofta av skratt eller lite fnitter. Code-switching-en markerade att det var mindre seriöst och allvarligt men svordomarna markerade fortfarande att personen tyckte att något jobbigt eller oväntat hänt. Det hände ofta på de senare lektionerna när de inte hade så mycket energi, när de pratade om prov eller liknande händelser. Om det hade gått dåligt för flera personer så kunde de säga till de som det gick bra för hur avundsjuka de var eller hur jobbiga de var för att de var bättre, exempelvis “*asså fuck you*” eller “*bitch*”. Det skapar en temporär gemenskap med dem i samma situation och ställs i opposition mot några andra som man kan förena sig mot (Allan 2020). Med detta sagt så var det för det första temporära motsättningar, och för det andra så var de aldrig faktiskt sura eller arga på varandra. När svordomar används i code-switching så är det nästan alltid i informella situationer och ofta följt av skratt och skämt. “*Bitch*” användes också här, precis som Allan har skrivit, som en positiv sak, alltså att ändra betydelsen på ordet för att göra det mindre skadligt och allvarligt (Allan 2020:166).

Detta är inte bara ett mönster som jag sett utan det var elever som uttalade sig om detta och sade liknande saker. På frågan: *är engelska svordomar annorlunda än svenska?* så svarade Adria:

Jag säger inte fuck you, jag räcker fingret. Man säger heller inte knulla din mamma, det är för grovt. Då kan man säga det på engelska så blir det inte lika grovt. Fuck you kan säga samma sak, men det låter snällare.

Det var också många andra som påpekade att svenska svordomar var grövre än engelska. Anledningar de själv sa var att “*på engelska så kanske man inte vet vad det betyder*” och “*det låter bättre att säga det på svenska*”. Även om ord på olika språk har samma översättningar så betyder det inte att de betyder precis samma sak, uttalanden måste ställas till kontext och kultur. Kontexten med svordomar i code-switching är som sagt ofta skämtsamt, i memes och i skämt. Då kommer svordomar i code-switching att associeras med dessa situationer istället för hur det vanligen används där man pratar engelska och ändrar betydelse.

6 Språk och kultur

Språk och kulturellt kapital

Kulturellt kapital och språk har ett starkt samband. Som jag har påpekat har engelskan en stor plats i underhållning, medier, akademien, bland vänner och familj och i skolan. Dessa är många platser som man bygger sitt kulturellt kapital från. Dialekters och språks karaktärer påverkas av vilken kontext man har hört dem i. Det är därför naturligt och mer autentiskt att svära mer, skämta mer och uttrycka sig starkare på engelska och speciellt amerikansk engelska, för att man använder sin kulturella förståelse av språket när man använder det. I stort sätt så är det universellt accepterat av engelsklärare att pragmatik, alltså omständigheterna över hur saker sägs och vad det har för betydelse för meningen i uttalandet, är en nödvändig del av att lära sig språket (Schauer 2024:99). Kulturell förståelse är alltså en nödvändig faktor i att lära sig ett språk och är därför alltför svårt att separera. Därför blir det också mer naturligt att ta upp språken i sammanhang som skämt, filmcitat, memes, och mindre i till exempel formella sammanhang där det också händer minst code-switching (Beniflah, Estacolchic 2023:168).

En av eleverna påpekade hur lätt det är att code-switcha när andra gör det: *“Det är en vana, det bara kommer ut. Det är lite som att man härmar folk, vad de gör”*. Om någon annan börjar code-switcha är det alltså troligare att man själv kommer att göra det också. Det betyder också att olika språk har mer eller mindre med olika situationer att göra, och att olika situationer har olika kulturella betingelser (Sadow, Mullan 2020:15). En sak som påpekar hur kulturellt betingat engelska är på amerikansk eller brittisk kultur är vad en elev sade på en engelskalektion. Eleverna blev bedda att säga olika *“unexpected bills”* som kan komma i ens liv där en elev svarade *“hospital bills”*. Sverige är en stark välfärdsstat och även om sjukdom har en stor påverkan på ens liv så är inte pengar det största problemet med sjukdomen själv. I engelska serier och i medier är det ett väl använt tema om hur en sjukdom kan ruinera en och att man måste beställa taxi istället för att ta ambulans eftersom det kostar för mycket. När han hörde *“unexpected bills”* så tänkte eleven på var han hört det och fann sig i engelska serier och filmer. En undersökning som gjordes på AstraZeneca påpekar också detta. Den största korrelationen av alla frågor och testresultat i engelska kunskaper var att de som upptäckte minst kulturell skillnad med sina brittiska och amerikanska kollegor var de som var bäst på engelska, alltså att deras kulturella kompetens var relaterad till språkkunskaper (Mobärg 2012:158).

Engelska och code-switching är på detta sätt inte lika mycket som ett bevis på att man kan språket, utan ett bevis på att man kan kulturen och att dessa är för sammanflätade för att sära på. Kulturell förståelse är förstås inte en dålig sak utan något som gör internationell förståelse lättare, minskar missförstånd och underlättar under andra förutsättningar kommunikation.

"Average culture"

Jag har pratat om hur språk och kultur inte går att separera, men nu ska jag ta en motsatt riktning och prata om en potentiell gemensam kultur genom ett gemensamt språk. Om det jag sagt stämmer helt och hållet, så kan inte en gemensam kultur hända eftersom det finns så många språk på jorden, och då tar man inte heller i åtanke tradition, religion, miljöer och allt annat som kultur påverkas av. Bourdieu säger själv "the notion of an 'average' culture is as fictitious as that of an 'average', universally acceptable language" (Bourdieu 1984:327). Vad jag menar är inte en universellt gemensam kultur utan kulturell förståelse som engelskan kanske har med sig eftersom det i många tillfällen är just ett "universally acceptable language".

Engelskan har ett stort inflytande i många industrier, exempelvis teknologin och politiska stormakter såsom EU, USA och Storbritannien, och är även redan ett universellt accepterat språk i akademien. Code-switching i sig självt är också ett större område än någonsin med mycket forskning om bland annat spanglish, en code-switching mellan engelska och spanska, som är ett aktivt område i sociolingvistik just nu (Beniflah, Estacolchic 2023). Engelskan tar en större och större plats i fler länder, vilket inte bara sprider engelskan utan också kulturell förståelse som den medför. Det är inte omöjligt att engelskan blir universellt accepterad och att den därför skapar en universellt accepterad, eller åtminstone förstådd, kultur. Från vad jag sett i mina observationer och intervjuer så är det redan fallet i Sverige, och för att citera en person som går på universitetet: "*engelska är nästan lika viktigt som svenska*".

Detta är också en stor anledning till varför man väljer att prata mycket på engelska i Sverige, för att använda sig av annan kultur och kulturell förståelse. Det är mer passande att prata på engelska när det gäller många skämtande situationer eftersom det överensstämmer med den kulturen mer än svensk, det är också en kultur där man använder mycket mer uttrycksfulla ord och svordomar. Om man ska uttrycka sig starkt och mer accepterat eller normalt, så kan

man ta användning av kulturell förståelse i ett annat språk utan att det låter onormalt eller konstigt (Sadow, Mullan 2020:15).

Med detta sagt så är det udda att jag inte uppfattade någon code-switching mellan fler språk än till engelska. Det var trots allt ganska många som inte var etniska svenskar. Man skulle tro att de skulle använda sig av annan kulturell förståelse, och därmed språk, för att göra vissa uttalanden eller situationer mer anpassade till vad man vill säga. Då måste dock den man pratar med ha samma kulturella förståelse, så det kan vara en anledning till att det bara code-switch-ades till engelska. Det hjälper inte heller att de flesta kommer från olika ställen och har olika modersmål och kulturer i många fall. Influenser som gör att engelska är ett bra språk att code-switch-a till finns dessutom för alla oavsett modersmål och etnicitet, det vill säga sociala medier, underhållning m.m. Dessa domineras av engelskt tal, speciellt i Sverige också som inte översätter mycket. Det är därför inte så konstigt att det inte var så mycket code-switching till andra språk.

Kommer detta då minska förståelsen för svensk kultur eller svenska som språk? Det verkar inte mina informanter tycka. Det var flera som nämnde att språk är kopplat till plats och kultur, och att det är svårt och långsamt att ändra på kulturer. Andra nämnde att det skulle bli för tråkigt om alla skulle prata engelska, alla språk har olika "*melodier och stämningar*" och att det vore synd att förlora dessa. På samma sätt så påpekade några elever att det inte betyder samma sak att säga 'bror' och 'bro' eller 'brother' för att de inte har samma stämning. Språk kommer inte försvinna, precis som kulturer inte kommer försvinna. Det kan för all del bli mindre skillnad mellan kulturer med tanke på just universella språk eller globalisering som underlättar detta, men det finns ingen vilja att unifiera, vilket jag tror är den största anledningen till att det inte kommer att hända.

7 Avslutning

Detta arbete har ämnats till djupare förståelse av code-switching hos ungdomar i Sverige mellan svenska och engelska. Det är ett komplext ämne som handlar om hur man kommunicerar i olika situationer, med olika personer och via olika kulturer. Det används för att öka och minska gemenskap, det använder sig av kulturellt kapital och interkulturell förståelse och det används för att öka sina chanser för internationella möjligheter i framtiden.

Ungdomar är adepta i engelska och kan använda det bekvämt och behärskat. Detta beror på hur tidigt som man börjar med engelska i skolan men också hur stor del den har i underhållningsindustrin, speciellt sociala medier och spel. Det finns också ett orosmoment att inte kunna engelska tillräckligt bra, det är alltså ett anomali att inte kunna engelska. Engelska har också en stor del i fortsatt utbildning och arbetsmöjligheter i och utanför landet. Code-switching till mer komplicerade ord är en konsekvens av hur mycket det används i olika utbildningar.

En stor del i hur man pratar med folk och vilket språk man använder beror på hur ens motpart pratar. Det är mycket troligare att prata engelska om ens motpart gör det och detsamma gäller svenska, detta gäller språk och fonologi. Enligt communication accommodation theory så använder man också sitt språk relaterat till sin motpart genom att efterlikna eller distansera för att medvetet vara mer eller mindre trevliga.

Genusaspekten visar att killar code-switchar mer specifikt och områdesanpassat istället för generellt, vilket tjejer tenderar till. Tjejer använder därför code-switching mer för anledningen att lätta på stämningen och i skämt. Att lätta på stämningen är en stor anledning för användningen av code-switching. Det görs genom citat, härmningar, dialektförvrängningar och svordomar. Associationer till uttalanden påverkas av de språk och olika dialekterna som används och de har alla olika kopplingar till serier, filmer, sociala medier, spel och alla andra ställen som man tar in engelska från. Code-switching till engelska och olika dialekter associeras därför till olika situationer och kulturella aspekter och anpassas för att användas i dessa tillfällen. Code-switching är också därför ett uppvisande av interkulturell kompetens som ofta återgäldas. En anledning till varför det inte uppfattades code-switching till andra språk kan vara beroende på detta och CAT, att inte dissociera genom att prata på andra sätt än ens motpart.

Vad som skulle kunna utveckla undersökningen är olika platser och mer tid i fler grupper av olika modersmål och etniciteter. I Beniflahs och Estacolchics papper så leder deras data till att de stället som code-switching händer minst på är skolor (Beniflah, Estacolchic 2023:168). Det hade då varit bra att ha med fler ställen i undersökningen för att ta denna faktorn in i hur man code-switch-ar. Fler etniciteter och modersmål hade också givit mer material till hur kulturell förståelse och code-switching samspelar.

Nu var undersökningen endast om ungdomar, vilka är minst negativa till språkinflytande (Språktidningen 2023). Det hade också varit givande att träffa ungdomar som är negativt inställda till språk inflytande men även äldre och se hur dessa eventuellt skiljer sig åt. Code-switching skiljer sig troligen åt mellan åldrar också, vilket också hade varit ett intressant undersökningsområde.

8 Källförteckning

Allan, K. (2020). *Studies in Ethnopragmatics, Cultural Semantics, and Intercultural Communication*. (K. Mullan, B. Peeters, L. Sadow). Springer Nature Singapore Pte Ltd.

Beniflah, J., Esacolchic, J. (2023). *Why is Spanglish more popular than Spanish and English among US Hispanics? A communication accommodation theory perspective*. *Journal of Cultural Marketing Strategy*, 7 (2), 160-173.

Bourdieu, P. B. (1984). *Distinction*. (R. N. Nice). Harvard University Press. (Originalutgåvan publicerad 1979).

Davis, C. A. (2008). *Reflexive Ethnography: A Guide to Researching Selves and Others*. London; New York, Routledge.

Giles, H. G. (2016). *Communication Accommodation Theory: Negotiating Personal Relationships and Social Identities across contexts*. Cambridge University Press.
<https://doi-org.ludwig.lub.lu.se/10.1017/CBO9781316226537>

Göransson, K. G. (2019). *Etnografi: Sjösätt, Navigera och ro i Land Ditt Projekt*. Studentlitteratur AB.

Institut för språk och folkminnen. (17 december 2021). *Lånord i Svenskan*. [Lånord i svenskan | Institutet för språk och folkminnen \(isof.se\)](#)

Josephson, O. (2014). The Swedish Language Council and English as a Lingua Franca. *Sociolinguistica*, 28 (1), 105-122. <https://doi-org.ludwig.lub.lu.se/10.1515/soci-2014-0010>

Magnusson, J. M. (2023). *Engelskan - Hot eller Influens?*. Språktidningen. [Så många anser att engelskan hotar svenska språkets ställning Engelskan – hot eller influens? - Språktidningen \(spraktidningen.se\)](#)

Merriam-Webster. (2024). *Meme*. [Meme Definition & Meaning - Merriam-Webster](#)

Mobärg, M. M. (2012). English Proficiency and Attitude Formation in Merged Corporation with Swedish-English Profile. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 33(2), 149-165. [English proficiency and attitude formation in a merged corporation with a Swedish-English profile \(lu.se\)](#)

Sadow, L., Mullan, K. (2020). *Studies in Ethnopragmatics, Cultural Semantics, and Intercultural Communication*. (K. Mullan, B. Peeters, L. Sadow). Springer Nature Singapore Pte Ltd.

Shauer, G. A. S. (2024). *Intercultural Competence and Pragmatics*. Palgrave McMillan.

Stenberg-Sirén, J., Vincze, L., Henning-Lindblom. (2021). Three is a Crowd? The Push and Pull of English Among Young Swedish-speaking Finns in a Bilingual Society. *International Journal of Multilingualism*, 20, 1003-1015.

<https://doi-org.ludwig.lub.lu.se/10.1080/14790718.2021.2003802>

Svenska Akademien. (2015). *SAOL*. Svenska Akademien.

Taraneh, S. T. (2022). Globalization, Linguistic Markets, and Nuanced Identity Performances: Farsi-English Code-Switching in Iran. *International Multilingual Research Journal*, 16 (2). [Globalization, Linguistic Markets, and Nuanced Identity Performances: Farsi...: Lund University Libraries](#)

Treffers-Daller, J. T-D. (2009). *The Cambridge Handbook of Linguistic Code-switching*. Cambridge University Press. <https://doi-org.ludwig.lub.lu.se/10.1017/CBO9780511576331>

Wakefield, J. C., Chor, W., Lai, N. (2020). *Studies in Ethnopragmatics, Cultural Semantics, and Intercultural Communication*. (K. Mullan, B. Peeters, L. Sadow). Springer Nature Singapore Pte Ltd.

Weinrich, U. W. (1966). *Languages in Contact: Findings and Problems* (4:e upplaga). Mouton & CO.